

Udskriftsdato: 21. december 2025

KEN nr 9003 af 20/11/2017 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2017-80-0006

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2017-80-0006

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2017-80-0006

DR får ikke kritik for udsendelse om nazisten Søren Kam

DR bragte i april måned udsendelsen ”Søren Kam. Nazisten der aldrig fortrød”, hvor mordet på redaktøren Carl Henrik Clemmensen bl.a. blev omtalt. Carl Henrik Clemmensens barnebarn klagede til Pressenævnet over, at udsendelsen var mangelfuld, indeholdt ukorrekte oplysninger om mordet på Carl Henrik Clemmensen og var ubalanceret til fordel for nazisten Søren Kam. Barnebarnet klagede også over DRs kildevalg, samt at DR ikke oplyste identiteten på kilden bag de private optagelser af Søren Kam, som DR anvendte i udsendelsen. Pressenævnet fandt, at portrættet af Søren Kam var af almen interesse og nævnet udtalte ikke kritik af DRs kildevalg eller brug af anonym kilde. Pressenævnet havde ikke mulighed for at tage stilling om de konkrete omstændigheder omkring mordet og fandt i øvrigt, at DR ikke havde overskredet rammerne for redaktørens redigeringsret. Pressenævnet udtalte ikke kritik af DR.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over udsendelsen ”*Søren Kam. Nazisten der aldrig fortrød*”, som blev sendt på DR1 den 12. april 2017 kl. 20.30, og programomtalen til udsendelsen på dr.dk, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] er barnebarn til den afdøde redaktør, Carl Henrik Clemmensen, der er omtalt i udsendelsen. [Klager] har navnlig klaget over DRs brug af en anonym kilde med formodet tilknytning til en nazistisk forening og kildens påvirkning af DR. Ifølge [Klager] er DRs fremstilling af mordet på hendes morfar misvisende og ensidigt beskrevet til fordel for Søren Kam.

1 Sagsfremstilling

DR1 sendte den 12. april 2017 udsendelsen ”*Søren Kam. Nazisten der aldrig fortrød*”, der beskriver Søren Kams liv. DR præsenterede udsendelsen med følgende programtekst på dr.dk:

”Søren Kam: Nazisten der aldrig fortrød

Historien om Hitlers elitesoldat, der blev en af Danmarks mest forhadte mænd. Den privilegerede grossererensøn fra Charlottenlund melder sig til SS allerede som 18-årig. Han bliver en nazistisk berømthed og møder både Adolf Hitler og Heinrich Himmler, men i Danmark er han foragtet og forhadet for sin deltagelse i et brutalt mord på en BT-redaktør i 1943 [Carl Henrik Clemmensen]. Programmet viser private videooptagelser af Søren Kam, der aldrig før har været offentliggjort.”

Udsendelsen er opdelt i følgende syv kapitler om Søren Kams liv:

KAPITEL 1: I er mine bloddrenge,

KAPITEL 2: Vi har skrevet en side i folkeslagenes historie, som aldrig vil blive glemt,

KAPITEL 3: Til te hos Himmler,

KAPITEL 4: Mordet,

KAPITEL 5: Største øjeblik i mit liv,

KAPITEL 6: I fangeskab går jeg aldrig, og

KAPITEL 7: 48 år senere.

I udsendelsen skiftes der mellem oplæsninger fra Søren Kams erindringer og udtalelser fra historikerne, Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen. Udsendelsen indledes med følgende:

”[...]

[Tidskode 00.30]

Speak: Det helt store vendepunkt i Søren Kams liv [*Nærbillede af Søren Kam vises på skærmen*], det bliver BT-mordet på Clemmensen i august 1943. Det, der sker, det er, at Søren Kam og hans kammerat Flemming Helweg-Larsen, de vil hævne noget chikane, som der har været af en medarbejder af den nazistiske avis ”Fædrelandet”. BTs redaktør Carl Henrik Clemmensen har forulempet denne her medarbejder ved at spytte ham i ansigtet [*nærbillede af Carl Henrik Clemmensen vises*]. De tager op til redaktør Clemmensens hus på Hvidørevej i Klampenborg. De ringer på døren med pistolerne trukket, og Clemmensen han følger med. Og han kommer så ind i en bil og får et klæde over hovedet, så han ikke kan se, hvor de kører hen, og de kører ham så op i Helweg-Larsens sommerhus [*Der vises et billede af et hus. Derefter ses en gammeldags bil køre gennem en by (billederne er i sort-hvid). Herefter skifter billedet til et rødmalet træhus*]. Oppe i det her sommerhus, der afhører de ham og truer, prøver at afskrække ham. Og på et tidspunkt, så tager de ham så tilbage til bilen og kører til Lundtoftevej, som dengang var et helt øde sted. Der hiver de ham ud af bilen. De tre SS-mænd, Søren Kam, Helweg-Larsen og en tredje, affyrer alle sammen deres våben på klos hold, og han falder død om, og de lader liget ligge og kører bort [*der vises et billede af Carl Henrik Clemmensens lig på jorden*].

[...]

Mikkel Kirkebæk, historiker (voiceover, mens der vises et nærbillede af Søren Kam i SS-uniform): Kam får en helt anden skæbne, fordi han resten af sit liv bliver eftersøgt i Danmark for det her mord.

[*Af skærbilledet fremgår følgende tekst:*

”Efter mordet holdt Søren Kam sig langt væk fra mediernes søgelys.

Men i 2000 optog en af hans venner ham på amatørvideo rundt om i Tyskland. Optagelserne har aldrig før været offentliggjort. ”

Udsendelsen fortsætter:]

Søren Kam (der vises udendørs optagelser af Søren Kam, hvor han er omgivet af træer og sneklædte bjerge): Der er ikke nogen af os, som vil altså kapitulere. Ellers springer jeg ned fra et af de højeste bjerge og forsvinder, men i fangeskab, går jeg aldrig.

John Lauridsen, historiker (voiceover, mens han ser gamle filmoptagelser fra Nazi-Tyskland): Han vedkender sig ikke nazismens forbrydelser, han vedkender sig at være nazist. Han fortryder ikke.

Søren Kam (indendørs optagelse): Livet selv var uden nogen stor betydning. Krig, kamp, det var det, det drejede sig om. ”

Herefter vises udsendelsens titel: *"SØREN KAM. NAZISTEN DER ALDRIG FORTRØD"* efterfulgt af overskriften *"KAPITEL 1: 'I er mine bloddrenge'"*. Historikerne, Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen fortæller, at Søren Kam voksede op i et borgerligt overklassehjem i Nordsjælland. Hans tiltrækning af nazismen udsprang fra hjemmet. Hans far var grosserer og handlede i Tyskland og fortalte om de ting, der skete i Tyskland. Det fremgår af Søren Kams egne erindringer, at han som 15-årig begyndte at interessere sig for politik og blev medlem af den danske ungdomsbevægelse Nationalsocialistiske Ungdom, NSU. Udsendelsen fortsætter:

"Mikkel Kirkebæk, historiker: [...] Det, der får Søren Kam ind i den nazistiske bevægelse i starten, er i virkeligheden sådan nogle helt elementære ting. Han synes, at nazisterne havde nogle flotte uniformer. Det var nogle spændende aktiviteter, og så siden bliver ideologien så bygget oven på. Det, man lærer, er, at verden er en kampplads mellem forskellige racer, og det gælder selvfølgelig om, at ens egen race ikke bukker under i det her store slag om verdensherredømmet. Så han får så nogle af de grundelementer, som ligger i nazismen [Et billede af en ung Søren Kam i uniform vises.]"

Udsendelsen bekræfter videre Søren Kams ungdomsår til billeder af unge drenge, der træner, marcherer og gør heil-hilsen. Det beskrives blandt andet, hvordan Søren Kam blander blod med nogle drenge og bliver del af en "bloddrengegruppe". Gruppen melder sig efterfølgende til SS. Et par uger efter den 9. april 1940 oplyses der om muligheden for at gøre tjeneste i den tyske hær på et NSU-møde. Søren Kam meldte sig til tysk krigstjeneste den 18. juni 1940, hvor han og 40 andre blev kørt til en SS-lejr i Østrig. Udsendelsen fortsætter således:

"[Tidskode 09.00]

Mikkel Kirkebæk, historiker: Waffen-SS var en elitestyrke, hvor man skulle opfylde bestemte racemæssige krav og så videre, og de fleste skandinaver, de blev samlet i det, der hedder "Division Wiking".

[Teksten "KAPITEL 2: Vi har skrevet en side i folkeslagernes historie, som aldrig vil blive glemt" fremgår af skærbilledet.]

[...]

Søren Kam (fortæller, mens der vises billeder af soldater i krig): Vi kæmpede jo for en vis idé. Vi kæmpede, fordi vi var klar over, at hvis vi ikke kæmpede mod russerne, så oversvømmede Rusland – de røde arméer – hele Europa.

[Tidskode 10.42]

Mikkel Kirkebæk, historiker: Hvor SS jo kæmpede den her racistisk imperialistiske krig, så i modfortællingen, som Søren Kams fortælling repræsenterer, der bliver SS, ligesom vendt om til at sige: "Vi var de første antikommunister. Det var os, der forsvarede demokratisk livsform i Europa. SS var simpelthen en forløber for NATO og hele denne her alternative fortælling. Den er voldsomt interessant. Især i disse år, hvor vi snakker om "fake news".

[...]

[Tidskode 13.00: Der vises optagelser, hvor Søren Kam fortæller om livet ved fronten. Han fortæller blandt andet, at livet var "uden så stor betydning".]

Speak (læser op fra Søren Kams erindringer): Jeg kender ikke et eneste tilfælde, hvor der skete overgreb på befolkningen. Tværtimod opstod der snarere et venskabsforhold til soldaterne, og når vi drog videre,

stod de på vejen og vinkede til afsked. De historier, som i dag bliver fortalt, at vi massakrerede børn og voldtog kvinder, er den reneste propagandaløgn.

[...]

[Tidskode 14.10]

Mikkel Kirkebæk: Søren Kam fortæller om en sovjetisk krigsforbrydelse, men han undlader helt at nævne nazisternes mange krigsforbrydelser på Østfronten. Han gør meget ud af at fortælle, at Division Wiking var en ren division. [...] Men anerkendte internationale historikere har alle påvist, at Wiking i større eller mindre grad var involveret i krigsforbrydelser helt fra felttogets start.

[...]

Mikkel Kirkebæk fortæller om, hvordan titusinder blev henrettet og fortsætter: Folk, de blev henrettet typisk gennem skydning i de områder, hvor soldaterne færdes, og det gør det også endnu mindre plausibelt, at Søren Kam ikke har vidst noget om det her.

John Lauridsen, historiker: Han kan ikke, hvis ikke han nærmest har været blind, have været uvidende om, hvordan den tyske hærs fremfærd var. Men vi kan ikke nagelfast dokumentere, at hans enhed har gjort noget bestemt.

[...]

[Tidskode 17.40]

Oplæser (Søren Kams erindringer oplæses, mens en håndskreven tekst glider hen over skærmen.): Jeg håber af mit ganske hjerte, at vi med den samme kampånd i Rusland kan befri vores land for jøder og andre dårlige elementer, så vi igen kan ånde en ren frisk luft i Danmark. Heil und Sieg, din trofaste soldat, Søren Kam.

[...]”

I kapitel 3 ”*Til te hos Himmler*” beskrives Søren Kams liv væk fra fronten. Han begynder på en af SS’ officersskoler, en Junkerskole. Her møder Søren Kam den øverste chef for koncentrationslejrene, Heinrich Himmler. Søren Kam besøger Dachau-lejren. Søren Kams erindringer fra besøget oplæses, hvoraf det ifølge historiker Mikkel Kirkebæk tydeligt fremgår, at Søren Kam accepterede præmissen for et militaristisk diktatur, hvor uønskede elementer fra samfundet fjernes såsom politiske modstandere og homoseksuelle. Kapitlet afsluttes med følgende oplæsning fra Søren Kams erindringer:

”*Oplæser:* De masseudryddelser af fangerne, som vi efter krigen blev bekendt med, står vi i dag fuldstændig uforstående overfor [*der vises billeder fra kz-lejre, herunder af lig*], og vi distancerer os energisk fra enhver skyld.”

I kapitel 4 ”*Mordet*” refereres en udtalelse fra Junkerskolen om Søren Kam. Af udtalelsen fremgår det, at Søren Kam var ideologisk optaget og engageret. Han bliver sendt til Danmark for at udføre ungdomsarbejde og udnævnes som leder af den danske Schalburgskole. Formålet med skolen var ifølge Mikkel Kirkebæk at træne unge, danske nazister til kamp og undervise i ideologi. Det beskrives, hvordan modstanden mod nazismen vokser i Danmark. Søren Kam beskriver en begravelsesepisode, hvor han skulle holde tale for en falden SS-kammerat (tidskode 26.16). Til beskrivelsen udtaler Mikkel Kirkebæk:

”Mikkel Kirkebæk: Anekdoten, som Søren Kam fortæller om begravelsen, hvor han bliver chikaneret af nogle danskere, sådan opfatter han det i hvert fald [...]. Den viser jo meget godt, at han opfatter situationen fuldstændig anderledes.

[...]

Mikkel Kirkebæk: Han opfattede jo også modstandsbevægelsen som lydige redskaber for en krigsgal magt. [...] Det var altså ikke de danske nazister, der var lydige redskaber for en krigsgal magt.

[...]”

Udsendelsen fortsætter med, at de to historikere beskriver stemningen i Danmark i august 1943, hvor modstanden mod nazistvenlige og deres familier tager til. Det beskrives, hvordan dette provokerer Søren Kam. Ifølge udsendelsen bliver kulminationen mordet på redaktør Carl Henrik Clemmensen i august 1943. Udsendelsen fortsætter:

”[Tidskode 29.00]

Mikkel Kirkebæk: Søren Kam og Helweg-Larsen, de laver en spontan anholdelse kan man sige, den er ikke sanktioneret oppefra. Det er på eget initiativ, og det ender med, at de skyder ham. Altså, et regulært ”bøllemord”, som får vidtrækkende konsekvenser.

[...]

Jeg har selv haft lejlighed til at interviewe Søren Kam omkring det her. I en af forklaringerne beskriver han, hvordan han følte sig presset til det her, fordi Helweg-Larsen er ældre end ham, så Søren Kam måske sådan lidt er et offer for situationen.

Søren Kam (videoklip med Søren Kam siddende i en bil): Han skulle have lavet det alene, hvis han havde ment det, men han skulle ikke trække mig med i det, men det var jo mere eller mindre en ulykke, for søren.

Mikkel Kirkebæk: Søren Kams forklaringer omkring, hvad der sker i mordsituationen, de har jo ændret sig flere gange. Jeg tror, det er en situation, som udvikler sig. De truer ham og på en eller anden måde, så har herovre på Østfronten, denne her radikaliseringsgjort, at et liv er ikke det samme i 1943, som da de rejste af sted. På den måde så betyder det ikke så meget, om man skyder ham eller lader være. Og da situationen eskalerer, så skyder de ham i affekt.

[...]”

John Lauridsen beskriver situationen efter mordet, hvor Søren Kam som mordmistænkt flygter ud af Danmark. Som tysk soldat kommer Søren Kam for retten i Berlin i 1943. Mikkel Kirkebæk fortæller videre, at Søren Kam og Helweg-Larsen frikendes ved retten ud fra en grundsætning om: ”Ret er, hvad der tjener folket”. Søren Kam tager herefter tilbage til fronten.

I kapitel 5 *”Største øjeblik i mit liv”* beskrives Søren Kams bedrifter ved fronten. På baggrund af bedrifterne tildeles Søren Kam den tyske militærorden, Jernkorsets Ridderorden. Ifølge Mikkel Kirkebæk beskrev Søren Kam dét og tildelingen som det største øjeblik i hans liv (tidskode 38.27). Søren Kam fortæller om mødet med Hitler, som Søren Kam beskriver som ”den største mand i Europa”. Der vises optagelser af Søren Kam og Hitler.

I kapitel 6 "*I fangeskab går jeg aldrig*" beskriver både Mikkel Kirkebæk og Søren Kam Hitlers død og Berlins fald. Der vises videooptagelser med Søren Kam, hvor han fortæller om situationen i bjergene og sit møde med amerikanerne. Udsendelsen fortsætter:

”[Tidskode 47.06]

Mikkel Kirkebæk: Der var nok også nogle andre og lidt mere jordnære forklaringer på, at Søren Kam, han ikke vil overgive sig. Han er jo godt klar over, at han vil have en ret usikker skæbne, hvis han kommer hjem og skal møde en dansk domstol med det, han har gjort i forhold til Clemmensen.

John Lauridsen, historiker: Hvis han var blevet udleveret i 1945, så havde han nok lidt helt sikkert, vil jeg nok sige, samme skæbne som sin kollega Helweg-Larsen [*Optagelser med speak vises. På optagelserne ses Flemming Helweg-Larsen med hænderne oppe, efterfulgt af flere soldater med våben, mens speakeren fortæller om anholdelsen*]. Han blev henrettet i januar 1946 for mordet på Clemmensen.

Mikkel Kirkebæk: Så Søren Kam og to kammerater vælger at gå under jorden. De tager flugten op i bjergene og stikker af.

[...]

Udsendelsen fortsætter med, at Søren Kam fortæller, hvorledes det lykkedes ham at tage identiteten ”Peter Sørensen fra Danmark”. Mikkel Kirkebæk beskriver, hvordan Søren Kam under flugten får udstedt tyske papirer, der ændrer hans identitet fra Peter Sørensen til ”Peter Müller fra Hamborg” (Tidskode 50.00). Udsendelsen fortsætter:

”John Lauridsen: Han har en charme. Det er der ingen tvivl om. For ellers har han ikke kunnet fungere på de ret hårde vilkår, det er, at være uden uddannelse og klare sig i et forarmet Vesttyskland. ”

Efterfølgende beskrives ridderkorsets vigtige betydning for Søren Kam i efterkrigstiden og hans efterfølgende liv i Tyskland. De gamle, tyske nazister er ifølge Mikkel Kirkebæk med til at gemme Søren Kam i Tyskland. Han gifter sig med en tysk kvinde og får tre børn. I 1956 får han tysk statsborgerskab, selvom han oplyser, at han er anklaget for drab i Danmark, men ifølge Mikkel Kirkebæk henvender de tyske myndigheder sig ikke til Danmark.

I kapitel 7 "*48 år senere*" afspilles nyhedsklippet ”DANSK NAZIST KRÆVES FÆNGSLET. Søren Kam kræves udleveret til Danmark” fra DR. Af tv-klippet fremgår det, at en journalist i 1978 fandt Søren Kam i Tyskland. Søren Kams forsvarsadvokat interviewes i sammenhængen. En tidligere modstandsmand udtaler i et klip, at det, man ønsker, er "*en klar dom, der stempler ham for det, han er, en landsforræder og en morder.* ” Mikkel Kirkebæk fortæller efterfølgende, hvordan Søren Kam i det nazistiske veteranmiljø betragtes som en rockstjerne.

Det fremgår videre af udsendelsen, at Søren Kam i 2014 blev anholdt i Tyskland. Ifølge Søren Kams advokat var Søren Kams søn uvidende om anklagen for drabet på Carl Henrik Clemmensen. Der vises et andet nyhedsindslag, hvoraf det fremgår, at Tyskland har afvist at udlevere Søren Kam på grund af forældelse. Søren Kam døde i 2015 i Tyskland. Udsendelsen afsluttes således:

”[Tidskode 58.03]

Mikkel Kirkebæk (fortæller til billeder af Søren Kam først som ung dreng og dernæst som ung mand i SS-uniform): Det, jeg tror, at Søren Kams historie kan fortælle os i dag, det er, hvad radikaliserings i et nichemiljø kan gøre ved et menneske. Altså, en i udgangspunktet sød og fornuftig dreng, der kommer fra et velstillet og velfungerende hjem, der bliver radikaliseret og er i stand til at tage liv og gøre grufulde handlinger.

Søren Kam (der vises billeder fra krigen): Jeg håber, at de siger i Danmark, at Søren Kam var sgu en af de bedste soldater og en mægtig kæmper, kriger, som vi har haft i Danmark. Det håber jeg, at de siger.

[Herefter vises afslutningsvist et videoklip med Søren Kam siddende med ryggen til i en bil, mens han nynner og fløjter til en tysk melodi]. ”

Efter udsendelsen havde seerne mulighed for at stille spørgsmål til Mikkel Kirkeby i en online-dialog den 12. april 2017. Af dialogen fremgik blandt andet:

”[...]

Hvor blev Søren Kams ridderkors af? Vh

Hej [navn på spørgeren]. Det blev givet til en nær ven af Søren Kam, som jeg har forstået det.

[...]

Tror du Søren Kam var blevet udleveret i Angela Merkels regeringstid?

Hej [navn på spørgeren]. Kam blev ikke udleveret fra Tyskland, fordi han var blevet frifundet ved de tyske domstole. Det var i hvert fald den juridiske grund.

[...]

Er/var Søren Kam psykopat.

Hej [navn på spørgeren]. Nu er jeg ikke psykolog, men mit bedste bud er et klart nej. Han blev radikaliseret og fuldstændig overbevist om rigtigheden i den nazistiske ideologi og han handlede derefter. Forklaringer om, at alle, der handlede som ham var psykopater, køber jeg ikke.

[...]”

[Klager] klagede den 5. maj 2017 til DR over udsendelsen. DR svarede den 16. maj 2017. [Klager]s klage over DRs svar er modtaget i Pressenævnet den 12. juli 2017.

Yderligere oplysninger

Af kulturminister Mette Borchs (LA) svar af 17. maj 2017 på Folketingets Kulturudvalgs spørgsmål nr. 139 (KUU alm. del 2016-17) fremgår det blandt andet:

”[...]

Spørgsmål:

Er det i overensstemmelse med public service-konceptet, at DR i en dokumentarudsendelse om krigsforbryderen Søren Kam undlader at gøre seerne opmærksomme på brugen både af tv-optagelser og anonyme kilder fra den nazistiske undergrundsorganisation ”Sammenslutningen af 2. juli 1978”?

Svar:

Jeg har til brug for besvarelsen indhentet et bidrag fra DR, der oplyser følgende:

”Kilden, som anvendes i dokumentaren, er således omfattet af den journalistiske kildebeskyttelse. DR har vurderet det private videomateriale ud fra en kritisk journalistisk tilgang bistået af besættelseshistoriker Mikkel Kirkebæk og historiker og forskningschef på Det kgl. Bibliotek John T. Lauridsen, som også løbende gennem programmet korrigerer og kommenterer Søren Kams udtalelser.

I programmet bliver seerne informeret om, at videomaterialet er optaget af en af Søren Kams venner. Det kan herudover bemærkes, at den pågældende kilde, iflg. de oplysninger, som DR har til rådighed, hverken er nazist eller tilknyttet en nazistisk organisation. ”

Jeg kan henholde mig til det af DR oplyste.

[...]”

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

[Klager] har hun oplyst, at hun er barnebarn af journalisten Carl Henrik Clemmensen, og at der er tale om mere end blot en personlig og politisk interesse fra hendes side. Carl Henrik Clemmensen blev bortført fra sit hjem og skudt af Søren Kam og to andre danske nazister den 30. august 1943. Carl Henrik Clemmensen og Kaj Munk var besættelsens to første dødsofre for nazistiske terrordrab på dansk grund.

[Klager] har indgivet klagen, fordi det for hende som pårørende til et offer er krænkende at se et fejlagtigt, ensidigt og til dels forherligende interviewprogram med hendes morfars ustraffede og nu afdøde morder. [Klager] skrev efter programmets offentliggørelse til DR, der 16. maj 2017 blandt andet svarede følgende:

” [...] du skriver, at vi kun ”på skrømt” fortæller historien fra alle sider, men Kams skønmaleri af sig selv og Nazi-Tyskland bliver løbende gennem hele programmet konfronteret og modsagt punkt for punkt af to af Danmarks førende besættelseshistorikere, Mikkel Kirkebæk og John T. Lauridsen. De betegner bl.a. mordet på Carl Henrik Clemmensen klart og tydeligt som et ”bøllemord”. ”

Svaret rummer ifølge [Klager] selve kernen i det kritisable ved DRs udsendelse. De ”førende besættelseshistorikere” og ekspertkilder, DR henholder sig til, har personlige interesser, som DR ikke på passende vis fortæller seerne om. På dr.dk anbefaler Mikkel Kirkebæk sin egen udgivelse af Søren Kams memoirer, hvori Mikkel Kirkebæk sammen med John Lauridsen benægter den kendsgerning, at der blev trænet terrorister på Schalburgskolen i Søren Kams tid som leder. Af svaret fremgår videre, at DR betragter drabet på klagers morfar for en tilfældig ulykke eller utilsigtet ”bøllemord”.

Almen interesse

[Klager] har anført, at programmet blev markedsført som indeholdende hidtil ukendte tv-interviewoptagelser med den undvegne danske SS-officer Søren Kam (1921-2015). Det følger af punkt B. 7 i de presseetiske regler, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske i tilfælde af samfundsmæssig interesse, eller hvis oplysningerne i de skjulte optagelser ikke kan skaffes på anden måde. Dette er ikke tilfældet med DRs udsendelse. Reelt indeholdt udsendelsen ingen væsentlige nye oplysninger i forhold til, hvad der har været offentlig kendt siden 2007. Dertil blev store dele af nazistens memoirer, herunder mødet med Adolf Hitler, offentliggjort i 1998 blandt andet på internettet. Udsendelsen kan i dette perspektiv betragtes som "fake news" og kan næppe anses for at være af samfundsmæssig interesse.

[Klager] har anført, at hun støtter DRs ytringsfrihed, og at DR har ret til at beskæftige sig med krigstidens tildragelser, men at DR gav udsendelsens sidste ord til Søren Kam, der uimodsagt får lov at udtale:

"Jeg håber, at I siger i Danmark, at Søren Kam var sgu en af de bedste soldater og en mægtig kæmper, kriger, som vi har haft i Danmark. "

[Klager] har videre anført, at omdrejningspunktet i DRs udsendelse er Søren Kams mange postulater og lange taletid. Dette er ikke i sig selv i strid med god presseskik, såfremt Søren Kams udsagn bibringer ny og væsentlig viden, og hvis uvildige kilder afbalancerer hans udsagn. Ingen af disse kriterier opfyldes af udsendelsen.

Udsendelsen har til tider en jovial og abstrakt tone og risikerer ifølge [Klager] at give næring til revisionisme. DRs fejl og udeladelser kan bidrage til, at nazistiske krigsforbrydelser og Holocaust sløres for nye og mere forudsætningsløse generationer. Dette kan nære nynazistiske bevægelser fremmarch i Europa. Klagen er således også indgivet af hensyn til kommende generationers historieforståelse. [Klager] har i den forbindelse henvist til Berlingske Tidendes indlæg "*Når DR gør nazismen spændende*" bragt den 19. april 2017.

Kildekritik – Den anonyme kilde

[Klager] har anført, at DR ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik over for en anonym kilde, ligesom klager betvivler historikernes, Mikkel Kirkebæk og John Lauridsens, uvildighed. DR skjuler kildernes interesser for seerne.

Ifølge [Klager] hersker der ikke tvivl om, at den anonyme kilde er [Person A]. Hun har henvist til folketingsspørgsmål nr. 139 (KUU alm. Del 2016-17) samt Facebook-opslag lavet efter programmet den 12. april 2017 i en lukket gruppe for særligt nazist-interesserede. Af Facebook-opslagene fremgår udsagn som "*Skal vi gætte på at [Person A] ligger inde med samtlige råband...? [smiley]*" og "*Ingen tvivl om at det er [Person A] og [Person B], der har optagelserne. Man kan i starten af programmet høre en grine, og det er [Person A].*" Mikkel Kirkebæk har oplyst, at han kun har set uddrag af de private videooptagelser.

Ifølge klager er det en tilsidesættelse af de presseetiske regler, at samleren [Person A] fik lov at fremstå anonym og sløret i programmet i betragtning af hans baggrund i højreekstremistiske kredse. Dokumentarprogrammet er i altovervejende grad baseret på videooptagelser, der stammer fra kilden, [Person A], og som han nøje kan have udvalgt. DR undlod at give seerne anden forklaring end følgende kortfattede beskrivelse: "en af Søren Kams venner".

I dele af udsendelsen efterlades seerne ifølge [Klager] med indtryk af, at DR selv har stået for de hemmelige optagelser. Derved fremstår de skjulte optagelser mere afslørende, opsigtsvækkende og troværdige, end hvis DR åbent havde fortalt om hovedkildens relation til Danmarks og Tysklands nazistiske undergrund.

DR har henholdt sig til reglerne om kildebeskyttelse uden sagligt og udførligt at begrunde over for offentligheden, hvorfor den anonyme kilde har behov for anonymitet. Kildebeskyttelse og kildeanonymitet fritager i henhold til de grundlæggende synspunkter i de presseetiske regler imidlertid ikke et medie fra pligten til at offentliggøre informationer af væsentlig betydning for offentligheden. Der må ikke ske eftergivenhed over for udenforståendes krav om indflydelse på mediernes indhold, idet sådanne krav kan så tvivl om mediernes frie og uafhængige stilling. DR har vildledt seerne, idet der i det konkrete tilfælde er tale om anonym påvirkning af DR fra kilden [Person A].

Alternativt kunne DR have oplyst, at hovedkilden er et fremtrædende medlem i en højreekstrem forening uden derved at identificere [Person A] ved navn. Uden begrundelse benægter DR endvidere, at optagelsernes hovedkilde er nazist.

[Person A]s sindelag og virke er beskrevet og bekræftet af en kilde med personligt kendskab til [Person A]. Kilden betinger sig for tiden anonymitet, men agter at stå åbent frem, dersom nærværende sag overgår til det egentlige domstolssystem.

[Person A]s rolle blev yderligere afsløret af Weekendavisen den 21. april 2017 i artiklen *"Total krig"* og blev tillige tidligere beskrevet i artiklen *"Blod og ære"* bragt i Weekendavisen den 21. februar 2014. Af artiklerne fremgik blandt andet, at [Person A] er en af Danmarks største og rigeste samlere af nazi-arkivalier. Han er centralt placeret i danske og tyske nazinetværk og en god ven af SS-chef Heinrich Himmlers datter. Dette betyder, at [Person A] har god kontakt til den tyske undergrundsbevægelse *"Stille Hilfe"*, ligesom [Person A] spiller en central rolle i den omtrentlige danske version af samme bevægelse, *"Sammenslutningen af 2. juli 1978"*, der er antisemitisk og nazistforherligende. Sammenslutningen stod bag omfattende tyverier af uerstattelige nazi-genstande fra Rigsarkivet og andre arkiver – tyverier, som i 2013 medførte to historiske fængselsdomme.

Kildekritik - historikerne Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen

[Klager] har anført, at de to historikeres, Mikkel Kirkebæk og John Lauridsens, uvildighed kan betvivles. De to historikere er snarere partskilder.

Det fremgår blandt andet af artiklen *"Total krig"* bragt i Weekendavisen den 21. april 2017, at det var via hjælp og velvilje fra Søren Kam og [Person A], at de to historikere i 2015 kunne udgive SS'ers erindringer i bogform *"Et liv uden fædreland. Søren Kams erindringer"*. Mindst ét andet forlag havde forinden fået ophavsret, men ville ikke opfylde Søren Kams ønske om at udgive sine erindringer i deres samlede form. Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen accepterede Søren Kams krav om, at erindringerne først måtte udgives efter nazistens død, og i bogens forord takker Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen endvidere [Person A] således:

”Udgiverne ønsker at takke en nær ven af forfatteren [Søren Kam] for at have stillet både materiale og sin store viden om personen Søren Kam og om Waffen-SS til rådighed [...]”

DRs optagelser, udsendelsens ekspertkilder og forlagets bogudgivelse indebærer et afhængighedsforhold til [Person A].

[Klager] har videre anført, at kildeproblematikken udspillede sig i en debat på dr.dk umiddelbart efter selve udsendelsen. En spørger ville vide, hvad der blev af Søren Kams sjældne ridderkors. Hertil svarede Mikkel Kirkebæk, at ridderkorset ”blev givet til en nær ven af Søren Kam, som jeg har forstået det. ”

Dette svar er bemærkelsesværdigt. Det er almindelig viden i danske nazistkredse og tidligere beskrevet på internettet og i medier som Weekendavisen, at Søren Kams ridderkors i dag indehaves af [Person A]. Der er altså tale om selvsamme person, som har hjulpet DR med udsendelsen og hjulpet Mikkel Kirkebæk, John Lauridsen og forlaget Lindhardt og Ringhof med memoire-udgivelsen. På dr.dk undlod Mikkel Kirkebæk med andre ord at oplyse, hvad der er offentlig kendt. Muligvis har Mikkel Kirkebæk ikke denne viden, men uanset den nærmere årsag er faghistorikerens ufuldstændige svar upassende, når han fremstår som ekspert i medier som DR.

I et andet svar skrev Mikkel Kirkebæk, at Søren Kam blev ”frifundet ved de tyske domstole”, hvilket også var Søren Kams egen udlægning og ordbrug. Imidlertid bunder ”frifindelsen” i en dom fra SS’ eget retssystem i september 1943. Denne ”frifindelse” bør altså ikke citeres uden perspektivering. I nyere tid, dvs. efter 1945, blev Søren Kam ikke ”frifundet”.

Efter en kontroversiel sontring i tysk retspraksis blev drabet på Carl Henrik Clemmensen af den tyske anklagemyndighed kategoriseret som *manddrab* og ikke som *mord* efter tysk ret. Efter tysk retspraksis faldt en sag om *manddrab* i 2007 for forældelsesfristen. Dette fik de tyske myndigheder til både at afvise en retssag i Tyskland og, på trods af en EU-arrestordre, til at afvise at udlevere nazisten til retsforfølgelse i Danmark.

DRs præsentationen af Kirkebæk og Lauridsen som ”Danmarks absolut førende eksperter i dansk nazisme i almindelighed og Søren Kam i særdeleshed” er ensidig og ikke korrekt. Lauridsens speciale er ikke besættelsestiden. Skulle en nutidig dansk faghistoriker endelig være berettiget til titlen som ”absolut førende”, må det i denne sammenhæng være Niels-Birger Danielsen, der i 2013 udgav værket ”*Werner Best. Tysk rigsbefuldmægtiget i Danmark 1942-45*”. Heri går forfatteren i rette med historikerkollega Lauridsen (med navns nævnelse), idet Danielsen beskriver Carl Henrik Clemmensens død som et ikke-til-fældigt terrordrab:

”Aktionen har alle mordpatruljens kendetegn, og gerningsmændenes motivation er klart politisk, idet de ikke kendte ofret på forhånd. ”

Det er således udtryk for manglende viden, når DR ikke har kendskab til seriøse faghistorikere, som betvivler John Lauridsens og Mikkel Kirkebæks udlægning.

Korrekt information og redigering

[Klager] har anført, at DRs ukorrekte og ufuldstændige beskrivelser forekommer ensidige, idet udsendelsen understøtter nazisten Søren Kams version af og syn på Carl Henrik Clemmensens død. Der er navnlig klaget over beskrivelsen af drabet på Carl Henrik Clemmensens og af Schalburgskolen.

- Mordet på Carl Henrik Clemmensens

[Klager] har anført, at hendes morfar Carl Henrik Clemmensens var redaktør på blandt andet Berlingske. Han var ikke direkte aktiv i modstandsbevægelsen, men antinazist af holdning. Som følge af dette blev han bortført fra sit hjem af Søren Kam og to andre SS'ere den 30. august 1943. Dagen efter blev han fundet dræbt af otte skud affyret på tæt hold fra tre forskellige ikke-automatiske pistoler.

Carl Henrik Clemmensens efterlod sig to mindreårige børn. Søren Kam kunne personligt ved bortførelsen iagttage, at det var en nybagt far, han under pistoltrusler tvang ind i besættelsesmagtens bil. Ved omtalen af bortførelsen undlod DR at nævne, at Søren Kam og Flemming Helweg-Larsen ved samme lejlighed udførte rå og brutal vold mod Carl Henrik Clemmensens hustru og spædbarn, der blev slynget hen ad entrégulvet.

I forbindelse med omtale af drabet på [Klager]s morfar havde det været ønskeligt, om DR havde taget mere hensyn til ofret og dets efterladte. De vejledende regler om god presseskik indeholder dette som et krav i punkt B. 3.

[Klager] har yderligere anført, at Højesteret efter krigen dødsdømte en af de tre gerningsmænd, Flemming Helweg-Larsen, udelukkende på grund af drabet på Carl Henrik Clemmensens. En sådan dødsdom kunne udelukkende afsiges, fordi Højesteret jævnfør straffelovstillægget fandt det *bevist*, at drabet var *overlagt* og *tyskbeordret* eller på anden måde tilskyndet af besættelsesmagten. Af både gerningsindholdet og af Højesterets dom fremgår det uomtvisteligt, at drabet var overlagt og tyskbeordret. Dette er centrale oplysninger, som udelades i dokumentarudsendelsen.

[Klager] har henvist til, at DRs ensidighed fremgår af præsentationen af Kirkebæk og Lauridsen som "Danmarks absolut førende eksperter i dansk nazisme i almindelighed og Søren Kam i særdeleshed". Historikerne bekræfter Søren Kams udlægning af drabet som en tilfældig "ulykke". Mikkel Kirkebæk siger blandt andet:

"Søren Kam og hans kammerat Helweg-Larsen, de laver en spontan anholdelse, kan man sige. Den er ikke sanktioneret oppefra. Det er på eget initiativ. Og det ender med, at de skyder ham. Altså, et regulært bøllemord. Da situationen eskalerer, så skyder de ham i affekt. "

Udsagnet strider mod faktum. Anholdelsen af Carl Henrik Clemmensens var ikke "spontan", idet drabsmændene allerede under krigen redegjorde nøje for deres mange forberedelser. Mordet var ikke et "bøllemord". Begrebet bølge tilsiger en vis grad af tilfældighed og ungdommelig uskyld. Ifølge Søren Kam var mordet planlagt senest i forsommeren 1943, altså flere måneder før drabet på klagers morfar. Disse kendsgerninger blev første gang dokumenteret af Ritzaus Bureau i 1997, men nævnes ikke af DR. Der findes andre og mere afbalancerede kilder, såsom obduktionsrapporten, der er sagens mest objektive og vægtigste bevis.

[Klager]s morfar blev ramt af otte projektiler, mens han stod op, hvorpå han døde. Heraf følger objektivt, at der er tale om bevidst overlæg. Kun med bevidst overlæg kan tre mennesker dræbe et menneske med otte projektiler affyret på tæt hold fra tre forskellige ikke-automatiske pistoler i løbet af cirka ét sekund. Dette er bekræftet af Retslægerådet. Det var også Højesterets holdning, for udelukkende i sådanne tilfælde hjemlede straffelovstillægget dødsstraf. Højesteret var – og er – mere troværdig end DR, Mikkel Kirkebæk, John Lauridsen, Ditlev Tamm eller andre ”moderne historievitenskabelige forskere”, der måtte beskrive terrordrabet på Carl Henrik Clemmensen som en tilfældighed.

Som en ny oplysning kan det anføres, at den i hovedklagen nævnte bog ”Forbrydere uden straf” (2004) sandsynliggør, at Søren Kam affyrede et af de to øjeblikkeligt dræbende projektiler fra en pistol af kaliber 7,65. Vicestatsobducent [Person D] fandt på den baggrund Søren Kams forklaring ”meget usandsynlig”.

I forhold til gerningsmændenes motiv har [Klager] henvist til, at det ved flere lejligheder er godtgjort, at der forelå tilskyndelse til drab, også selvom gerningsmændene efter krigen beskrev drabet som uoverlagt for at minimere risikoen for straf. Søren Kam har flere gange citeret sine foresatte, blandt andre den rigsbefuldmægtigede Werner Best, for at tilskynde til ”væbnet antiterror” og dermed drab. Terror var nazisternes reaktion på den danske befolknings stigende tilslutning til modstandsbevægelsen.

Tilskyndelsen eller ordren har Søren Kam i egen håndskrift beskrevet i journalisten Erik Høgh-Sørensens bog ”Forbrydere uden straf. Nazisterne der slap fri” (udgivet 2004, se bl.a. side 56). I denne bog såvel som i historikeren Niels Birger Danielsens bog ”Werner Best. Tysk rigsbefuldmægtiget i Danmark 1942-1945” (udgivet 2013) er den nære forbindelse mellem Søren Kam og Werner Best beskrevet.

Det er derfor forkert, unuanceret og alt for kategorisk, når historiker John Lauridsen i DR-udsendelsen udtaler ”*Den rigsbefuldmægtigede Werner Best ønskede ikke mord*”.

Werner Bests karriere tilsiger det modsatte. Jævnfør den autoritative tyske ekspert og historiker, Ulrich Herberts bog ”*Best*” (udgivet 1996) var masse mord essensen i Werner Bests karriere. Som jurist var Werner Best hovedforfatter til Waffen-SS-organisationens juridiske grundlag. Det er for eksempel alment kendt, at Werner Best ved krigens begyndelse beordrede 8.723 polakker myrdet.

I Danmark anlagde Werner Best en mildere politik end konsekvent masse mord. Det er ikke desto mindre både muligt og plausibelt, at Werner Best i de tilspidsede og voldsomme augustdage i 1943 beordrede Søren Kam til drab, uanset at Werner Best efter krigen afviste at have afgivet en sådan ordre.

[Klager] har i den forbindelse anført, at det ikke er korrekt, når DR anfører, at disse ”terrorhandlinger fandt sted, efter at Søren Kam havde forladt landet”. Jævnfør Werner Bests mødekalender var Søren Kam også i Danmark efter drabet på Carl Henrik Clemmensen. Ved mindst tre af disse lejligheder mødtes Søren Kam endda med Werner Best. Dette affejer DRs, Lauridsens og Kirkebæks påstand om, at Søren Kam skulle være faldet i unåde hos Werner Best og nazisterne efter drabet på Carl Henrik Clemmensen.

- Udleveringssagen

Endelig har [Klager] henvist til punkt C. 3 i de presseetiske regler om retsreportage, hvorefter det gælder, at mediedækning ikke må være ensidig, og at alle parter synspunkter, forsvarer såvel som anklager, bør

dækkes ligeligt. Kun Søren Kams forsvarer i udleveringssagen får taletid afslutningsvist i udsendelsen, men ikke sagens anklager(e).

- Schalburgskolen

[Klager] har anført, at DR giver et mangelfuldt og bagatelliserende indtryk af Schalburgkorpset. DR beskriver Schalburgskolen i Høvelte med underdrivelse og overfladiskhed. Ifølge udsendelsen var det her, at Søren Kam trænede folk i ”militære færdigheder”.

DR har eksempelvis undladt omtale af:

a) Som chef for Schalburgskolen trænede Søren Kam fire af de fem mest dræbende danske terrorister målt i antal drab på danske civile. En af Søren Kams elever, [Person E], deltog i 55 terrordrab og 12 drabsforsøg (kilde: ”Forbrydere uden straf”; subsidiært Petergruppesagen), og

b) Søren Kam rådede i juni, juli og august 1943 i alt over 60 schalburgelever.

Schalburgkorpset var besættelsens nok mest forhadte terrorgruppe, og korpsets trusler, skyderier og drabshensigt var allerede i juli 1943 tydelige. Det er alment kendt, at Søren Kam og hans Schalburgkorps netop havde til opgave at terrorisere befolkningen. [Klager] har i den forbindelse henvist til forskellige udgivelser om korpset samt fire fotografier, som hun beskriver således:

”Unik og sjælden billedokumentation: Schalburgkorpset i aktion i København i begyndelsen af juli 1943, dvs. få uger før drabet på min morfar, Carl Henrik Clemmensen. Allerede på dette tidspunkt trækker Søren Kams få udvalgte elever deres pistoler mod ubevæbnede civile. Som Schalburgkorpsets leder anstiftede Kam personligt disse uroligheder, og han ses muligvis i midten mellem de to sporvogne. I handling viste Schalburgkorpset i juli 1943 sit formål: Trusler, vold, terror, drabshensigt.”

c) En af Søren Kams Schalburgfolk var med, da Carl Henrik Clemmensen blev bortført fra sit hjem i Klampenborg.

- Andre misvisende oplysninger

[Klager] har anført, at DRs fremstilling i flere andre tilfælde er misvisende. Det drejer sig navnlig om følgende tre tilfælde:

1) DR beskrev i programmet Søren Kam som ”charmerende”. Det blev afvist, at nazistens mangel på empati kan tilskrives psykopatiske træk. I internetdebatten på dr.dk efter tv-udsendelsen, hvor seere kunne stille spørgsmål til Mikkel Kirkebæk, skrev historikeren:

”Nu er jeg ikke psykolog, men mit bedste bud er et klart nej. Han blev radikaliseret og fuldstændig overbevist om rigtigheden i den nazistiske ideologi og han handlede derefter. Forklaringer om at alle, der handlede som ham var psykopater, køber jeg ikke.”

Søren Kam pralede imidlertid under krigen med at have dræbt 42 mennesker på én dag. Også efter 1945 udviste han manglende empati med sine ofre. Dette blev dokumenteret, da [Klager]s bror, filmmageren [Person C], besøgte og interviewede Søren Kam under optagelsen til filmen *"Min morfars mordet"* (udgivet 2004).

2) Søren Kam beskrev i udsendelsen danske nazister som ofre for chikane i forbindelse med en begravelse, hvor sørgende nazister blev generet. Klager har i den forbindelse henvist til Søren Kams udsagn "hvorfør kunne de ikke bare lade os være i fred? "

DR afbalancerede ikke udtalelsen ved at give eksempler på det modsatte. [Klager] har i den forbindelse henvist til sin morfars begravelse i september 1943, hvor den tætte kreds af pårørende fik følge af en ukendt kvinde, der som en nazistisk provokation mødte op iklædt spraglet festtøj og glad fremtoning. Dette satte uudslettelige spor hos [Klager]s mor.

3) DR efterlod i udsendelsen en vis tvivl om, at Søren Kam som medlem af Division Wiking og andre SS-enheder begik krigsforbrydelser. Dette indtryk efterlades, uden at nazisten tydeligt har været udsat for spørgsmål om hans personlige rolle i Holocaust. Hverken fra faghistorikernes side eller DRs. John Lauridsen siger om Søren Kam:

"Han kan ikke have været uvidende om, hvordan den tyske hær fremfærd var, men vi kan ikke nøjagtigt dokumentere, at hans enhed har gjort noget bestemt. "

De manglende svar afvejes ikke med oplysningen om, at Waffen-SS som organisation blev bedømt af Nürnberg-tribunalet efter krigen. Jævnfør Nürnberg forekommer det utænkeligt, at Søren Kam som officer i Waffen-SS ikke deltog aktivt i Holocaust og forbrydelser mod menneskeheden, når Waffen-SS' formål i øvrigt var racekrig og industrielt massebord på Østfronten. SS-Division Wiking begik utallige krigsforbrydelser. Selvom dette nævnes i udsendelsen, er den overordnede tvivl udtryk for, at DR påfaldende ofte taler til fordel for Søren Kams version.

[Klager] har foreslået, at DR udsender en pressemeddelelse og programsætter en supplerende tv-udsendelse, der giver et mere nuanceret og afbalanceret og mindre forherligende billede af Søren Kam. DR kan købe og genudsende BBC Worlds dokumentarudsendelse om Søren Kam *"The Danish Nazi"* fra 2007.

2.2 DRs synspunkter

Almen interesse

DR har anført, at udsendelsen er i overensstemmelse med god presseskik, samt at skildringen af Søren Kam har væsentlig samfundsmæssig interesse. Programmet er et portræt af en af de mest omtalte og omdiskuterede danske nazister fra 2. verdenskrig, Søren Kam, der mest er kendt for sin medvirken til mordet på redaktøren Carl Henrik Clemmensen i 1943.

Programmet handler altså ikke primært om mordet på Carl Henrik Clemmensen som sådan, men forsøger med udgangspunkt i mordet at forklare, hvorfor en mand som Søren Kam blev nazist og mordet, og hvordan han efterfølgende har legitimeret og forklaret sine handlinger under 2. verdenskrig. Programmet

tegner således gennem Søren Kams beretning et billede af nazistisk selvforståelse og nazisternes revisionistiske fortolkning af 2. verdenskrig.

[Klager] betegner programmet som ”fake news”, idet det ifølge klager ikke indeholder nyt.

DR er uenig i dette udsagn, da programmet som noget nyt netop indeholder længere private optagelser med Danmarks måske mest kendte nazist Søren Kam, der fortæller om sin opfattelse af sin rolle i 2. verdenskrig. DR har i den forbindelse afvist, at der er tale om skjulte optagelser.

I programmet bliver videooptagelserne tydeligt deklareret, idet et forklarende skilt i starten af udsendelsen oplyser, at der er tale om amatørvideoer optaget af en af Søren Kams venner. Seerne gøres altså tydeligt opmærksom på optagelsernes karakter og herkomst.

Kildekritik - Den anonyme kilde

DR har anført, at DRs kildekritik lever op til de presseetiske regler. For så vidt angår den anonyme kilde har DR anført, at de private videooptagelser med Søren Kam er kommet DR i hænde via en Søren Kams venner. Vennen tilbød DR materialet gratis og uden redaktionelle betingelser af nogen art. Vennen havde kun et enkelt krav i forbindelse med overdragelsen, nemlig at vedkommendes navn ikke kom frem i forbindelse med udsendelsen. Dette krav valgte DR at honorere. DR kan ikke pålægges at oplyse identiteten på kilden, herunder hverken at be- eller afkræfte, om kilden er en konkret navngiven person. DR har derfor ikke taget stilling til klagers påstande om den navngivne person, som [Klager] opfatter som kilden til videooptagelserne. DR har fastholdt, at kilden hverken er nazist eller højre ekstremist.

DRs overvejelser i forbindelse med kildens krav om anonymitet var følgende: Søren Kam har i de sidste 20-30 år været den mest omtalte og kendte danske nazist fra krigens tid. De skiftende udleveringssager mod ham var løbende forsidestof i de danske medier, og med årene blev hans person næsten et symbol på den nazistiske besættelse af Danmark.

Med videooptagelserne fik offentligheden for første gang – fraregnet helt korte klip i tv og dokumentarfilm – mulighed for at se og høre Søren Kam, hvordan han i detaljer forklarer og retfærdiggør sine handlinger under 2. verdenskrig. Optagelserne er således også et vidnesbyrd om nazisternes alternative historiefortælling eller ”fake news” som en af historikerne betegner det i programmet.

Ikke færre end 12.000 danskerne meldte sig til Waffen-SS (6.000 blev accepteret). De er en uafviselig del af Danmarkshistorien, og videooptagelserne med Søren Kam bibringer til forståelsen af, hvorfor han og de øvrige danske frivillige i Waffen-SS handlede, som de gjorde.

DR var og er således ikke i tvivl om, at videooptagelserne havde klar samfundsmæssig interesse.

Optagelsernes indehaver er kun ”kilde” i den forstand, at vedkommende fysisk har overdraget DR et antal videobånd, hvis ægthed der ikke hersker nogen tvivl om, idet der er tale om originale, uklippede råbånd.

Båndene og deres indhold er vurderet og efterfølgende benyttet ud fra normale journalistiske principper og kildekritiske principper, og to af Danmarks førende besættelseshistorikere John Lauridsen og Mikkel Kirkebæk har løbende kritisk kommenteret og perspektiveret Søren Kams udtalelser i løbet af udsendelsen.

DR har herudover henvist til folketingsspørgsmål KUU nr. 139 (Alm. del) af 17. maj 2017 (Der henvises til punkt 1, Sagsfremstilling, hvor dele af folketingsspørgsmålet er gengivet, *Pressenævnet*).

- Kildekritik - historikerne Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen

DR har anført, at DR i programmet har støttet sig til de anerkendte historikere Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen. De to historikere er blandt Danmarks absolut førende eksperter i dansk nazisme i almindelighed og Søren Kam i særdeleshed.

Dr.phil. John Lauridsen er tidligere forskningschef på det kongelige Bibliotek og har blandt meget andet skrevet standardværket "*Dansk nazisme 1930-45 – og derefter*". Ph.d. Mikkel Kirkebæk har blandt andet skrevet standardværket om Søren Kams læremester, C. F. von Schalburg, og sammen har de udgivet Søren Kams selvbiografi, kritisk kommenteret.

Der er DR bekendt ingen seriøse faghistorikere, der betvivler Lauridsen og Kirkebæks udlægning af omstændighederne omkring mordet på Carl Henrik Clemmensen eller Søren Kams liv og handlinger i øvrigt. De medvirker i programmet, fordi de i kraft af deres udgivelser besidder en stor viden om netop Søren Kam. Ifølge DR diskvalificerer det dem ikke, at de har gjort brug af en kilde, som var nær ven af Søren Kam. Søren Kam bliver af de medvirkende historikere absolut ikke anset for et sandhedsvidne, men bliver tværtimod udfordret og modsagt gennem hele programmet.

Søren Kams bortforklaringer og stærkt alternative syn på 2. verdenskrig, sådan som det kommer til udtryk i det private videomateriale, bliver løbende modsagt af de historiske realiteter. For eksempel bliver Søren Kams skønsmaleri af sit besøg i koncentrationslejren i Dachau modsagt punkt for punkt af Kirkebæk og Lauridsen.

Det samme gælder hans påstande om, at Nazityskland iværksatte angrebet på Sovjetunionen som et forsvar for den europæiske civilisation, og påstanden om, at tyskerne ikke begik krigsforbrydelser på Østfronten.

De detaljer, som klager fremdrager, giver ikke ledning til at betvivle de to eksperters vurdering af drabet som et brutalt, men ikke-planlagt mord.

I forhold til Mikkel Kirkebæks svar på dr.dk efter udsendelse, har DR anført, at svarene i debatten, som fulgte efter udsendelse af programmet, må ses i sammenhæng med programmet selv. Mikkel Kirkebæks svar vedrørende "frifindelse" skal således ses i sammenhæng med, at John Lauridsen i udsendelsen fortæller, at Søren Kam i 1943 bliver stillet for retten i Berlin, fordi han var tysk soldat, og at Mikkel Kirkebæk nævner, at Søren Kam i 1943 frikendes for mordet af de tyske domstole ud fra grundsætningen "ret er hvad der tjener folket". En sætning, der ikke kan forenes med et retssystem i et retssamfund, som vi kender det. Det er derfor DRs opfattelse, at konteksten omkring frifindelsen i Tyskland i 1943 er tydelig. I programmet forklares også, at sagen blev rejst på ny i 2004, men blev erklæret forældet af de tyske domstole i 2007, og at Søren Kam derfor ikke blev udleveret til Danmark.

Mikkel Kirkebæks svar på dr.dk om, at Søren Kams ridderkors blev givet til en nær ven, er efter DRs opfattelse uden betydning for vurderingen af Mikkel Kirkebæks faglighed eller uafhængighed af kilder.

Korrekt information og redigering

DR har bestridt, at Søren Kam fremstår i et "forherliget skær" i udsendelsen. I forhold til Søren Kams slutbemærkning oplyses det i udsendelsen forud herfor af Mikkel Kirkebæk, at Søren Kam er et eksempel på, hvordan radikaliserings i et nichemiljø kan gøre et menneske i stand til "at tage liv og gøre grufulde handlinger." Søren Kams forvildede håb om anerkendelse er medtaget som en illustration af hans alternative virkelighed og som en understregning af hans mangel på selvindsigt og selvkritik. Det er en pointe, som bliver slået fast gang på gang i løbet af programmet.

- Mordet på Carl Henrik Clemmensen

Det er korrekt, at Højesteret i 1945 vurderede, at mordet skete på tysk foranledning, men denne antagelse er siden forkastet af faghistorikerne jf. f.eks. bogen *"Dødsdømt - Flemming Helweg-Larsens beretning"* (Gyldendal, 2008), hvori professor Ditlev Tamm, der har skrevet doktordisputats om retsopgøret og regnes for Danmarks førende autoritet på området, analyserer processen mod nazisten Flemming Helweg-Larsen.

Søren Kam har, som det også fremgår af programmet, haft flere forklaringer på mordet alt efter, hvad der passede hans interesser bedst. En af disse forklaringer har været, at han "kun" efterkom ordrer fra tyskerne for derved at nedtone sin egen skyld, men det er altså ikke en forklaring, som faghistorikere anser for at være troværdig.

Der er bred enighed blandt anerkendte danske besættelseshistorikere om, at bølgen af tysk-beordrede terrormord først begyndte i december 1943, på et tidspunkt, hvor Søren Kam for længst havde forladt Danmark. At mordet ikke var sanktioneret af tyskerne, gør det naturligvis ikke mindre modbydeligt eller brutalt. Dette fremgår også af udsendelsen, der indledes med en detaljeret, flere minutter lang beskrivelse af mordet.

DR har afvist, at mordet på Carl Henrik Clemmensen beskrives subjektivt til fordel for de nazistiske gerningsmænd. Mordet karakteriseres ikke i programmet som "tilfældigt". Programmets medvirkende historikere lægger netop ansvaret for mordet på de navngivne gerningsmænd.

- Udleveringssagen

DR har anført, at årsagen til, at Søren Kams tidligere advokat "fik taletid" i udsendelsen, mens mordsagens anklager(e) ikke optrådte i udsendelsen, er, at Søren Kams advokat i sammenhængen ikke optrådte som repræsentant for Søren Kam, men som en kilde, der mødte Søren Kam under retssagen sidst i hans liv.

- Schalburgskolen

DR har anført, at det i programmet blev oplyst, at Søren Kam underviste unge danske nazister i våbenbrug og nazistisk ideologi på Schalburgskolen. At nogle af disse nazister senere udøvede terror i Danmark er uomtvisteligt, men det er ikke medtaget i programmet, fordi de nævnte terrorhandlinger fandt sted efter, at Søren Kam havde forladt landet. Han har således ikke givet ordre til eller på anden

måde medvirket konkret til terroren. Af samme grund beskæftigede programmet sig ikke nærmere med Schalburgkorpset.

Det er velkendt, at Søren Kam trak sin pistol i forbindelse med nogle uroligheder på Rådhuspladsen i sommeren 1943, og dette understreger jo netop historikernes pointe i programmet: nemlig at Søren Kam og de øvrige østfrontfrivillige i stigende grad blev radikaliseret, og at denne radikalisering førte direkte til mordet på Carl Henrik Clemmensen. Det ligger efter DRs opfattelse inden for det almindelige princip om mediers redigeringsret og dermed ret til at prioritere og udvælge materiale til programmet.

- Andre misvisende oplysninger

Ad 1) DR har anført, at ordvalget ”charmerende” stammer fra programmets faghistorikere og indgår i deres samlede beskrivelse af Søren Kam og hans personlige fremtræden. Konkret indgår udtalelsen mod programmets afslutning, hvor historiker John Lauridsen i forlængelse af vurderingen af, hvordan Søren Kam trods den internationale arrestordre kunne holde sig skjult i efterkrigsårene, udtaler, at Søren Kam *”har en charme, det er der ingen tvivl om, for ellers ville han ikke have kunnet fungere på ret hårde vilkår, det er at være uden uddannelse og klare sig i et forarmet Vesttyskland”*.

Mikkel Kirkebæks svar på spørgsmålet, om hvorvidt Søren Kam var psykopat, er udtryk for Mikkel Kirkebæks egen vurdering, ikke en psykologisk fagvurdering. Dette gør Kirkebæk tydeligt opmærksom på i svaret. Svaret er under alle omstændigheder efter DRs opfattelse ikke udtryk for en forherligelse af Søren Kam.

Ad 2) [Klager] er utilfreds med, at Søren Kam beskriver sig selv og de danske nazister som ofre i episoden, hvor antinazistiske demonstranter synger ”Internationale” under begravelsen af en hans venner fra Østfronten.

DR har anført, at episoden er taget med for at illustrere Søren Kams forvrængede og revisionistiske syn på besættelsen, hvor englænderne og modstandsbevægelsen er de sande skurke i Søren Kams optik. Denne pointe fremhæves af en af de medvirkende historikere, Mikkel Kirkebæk, i umiddelbar forlængelse af Søren Kams omtale af episoden.

Ad 3) DR har anført, at det blandt andet blev understreget, at den hærenhed, som Søren Kam var en del af, Division Viking, begik grove krigsforbrydelser i løbet af krigen. Det kan ikke dokumenteres, at Søren Kam personligt har taget del i disse forbrydelser, men de medvirkende historikere påpeger, at Søren Kam som minimum har været fuldt vidende om de uhyrligheder, der foregik.

Der er således samlet ikke tale om, at de medvirkende historikere eller DR forherliger Søren Kam eller tegner et ensidigt billede af ham, men om saglige beskrivelser og vurderinger af relevans i sammenhængen.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Hanne Schmidt, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

[Klager] har klaget over udsendelsen ”Søren Kam. Nazisten der aldrig fortrød” på DR1. I udsendelsen omtales det, at Søren Kam sammen med to andre personer skød og dræbte Carl Henrik Clemmensen i 1943. Én af de andre personer blev i 1945 idømt dødsstraf for drabet.

[Klager] er barnebarn af afdøde, Carl Henrik Clemmensen. [Klager] er ikke selv nævnt eller afbilledet, men har som barnebarn til afdøde en sådan interesse i sagen, at klagen behandles.

Pressenævnet bemærker, at [Klager] kan klage på vegne af sin afdøde morfar, og klagen vurderes i forhold til, hvorvidt god presseskik er tilsidesat i relation til Carl Henrik Clemmensen og hans efterladte. Klagen vurderes ikke i forhold til andre af de omtalte personer.

Almen interesse

[Klager] har klaget over offentliggørelsen af udsendelsen, herunder de private optagelser af Søren Kam. Ifølge [Klager] har DR ikke udvist tilstrækkeligt hensyn over for Carl Henrik Clemmensens pårørende, og hun mener, at udsendelsen er uden samfundsmæssig interesse. [Klager] har videre anført, at der er tale om skjulte optagelser.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, herunder amatør billeder, skal der vises hensynsfuldhed og takt, jf. punkt B. 1 og B. 3.

Pressenævnet finder, at nazismens væsen, herunder en udsendelse om og under medvirken af Søren Kam og indblik i denne nazists selvforståelse, har klar almen interesse. Nævnet udtaler på denne baggrund ikke kritik af DR for at bringe portrættet af Søren Kam. For så vidt angår de nævnte optagelser er der ikke grundlag for at antage, at der er tale om skjulte optagelser.

Kildekritik - Den anonyme kilde

[Klager] har klaget over, at DR har skjult identiteten på sin hovedkilde og blot oplyst, at personen ”er ven af Søren Kam”. Ifølge [Klager] er DRs anonyme hovedkilde, [Person A], som ifølge [Klager] færdes i højreekstremistiske kredse. [Klager] har klaget over, at DR ikke oplyste, hvem kilden til optagelserne i udsendelsen er, herunder at han et fremtrædende medlem i en nutidig højreekstremistisk forening. DRs manglende information medførte ifølge klager, at optagelserne fremstod mere troværdige.

DR har afvist at oplyse kildens identitet. Pressenævnet har derfor hverken kendskab til, hvem der er forestået optagelserne af Søren Kam eller videregivet dem til DR.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A. 2.

Pressenævnet finder som udgangspunkt ikke grundlag for at kritisere anvendelsen af anonyme kilder generelt. Kilders ønske om ikke at ville lægge navn til udtalelser eller udleveret materiale bør imidlertid give et medie anledning til at være særlig opmærksom på at kontrollere rigtigheden af udtalelser eller materiale fra den anonyme kilde.

I udsendelsen præsenteres videooptagelserne ved, at der på sort skærm vises følgende tekst:

”Efter mordet holdt Søren Kam sig langt væk fra mediernes søgelys.

Men i 2000 optog en af hans venner ham på amatørvideo rundt om i Tyskland.

Optagelserne har aldrig før været offentliggjort. ”

På baggrund af ovennævnte tekst finder Pressenævnet, at DR på tilstrækkelig vis har gjort det klart for seerne, at optagelserne kan stamme fra en person med samme politiske tilhørsforhold som Søren Kam. På denne baggrund udtaler nævnet ikke kritik af DR.

- Kilderne Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen

[Klager] har klaget over, at DR ikke har været kritiske over for de to kilder, Mikkel Kirkebæks og John Lauridsens, uvildighed. De to historikere er partskilder og har sammen udgivet Søren Kams erindringer, hvor de i forordet takker [Person A] under betegnelsen ”*nære ven af forfatteren [Søren Kam]*”.

[Klager] har yderligere klaget over Mikkel Kirkebæks svar på dr.dk, som lød:

”[...]

Hvor blev Søren Kams ridderkors af? Vh

Hej [navn på spørgeren]. Det blev givet til en nær ven af Søren Kam, som jeg har forstået det.

[...]

Tror du Søren Kam var blevet udleveret i Angela Merkels regeringstid?

Hej [navn på spørgeren]. Kam blev ikke udleveret fra Tyskland, fordi han var blevet frifundet ved de tyske domstole. Det var i hvert fald den juridiske grund.

[...]”

Pressenævnet finder, at udsendelsen indeholder en lang række kritiske kommentarer fra Mikkel Kirkebæk og John Lauridsen i forhold til Søren Kam. Det forhold, at de to kilder sammen har udgivet Søren Kams erindringer og muligvis har fået hjælp af [Person A] kan ikke i sig selv føre til, at DR har tilsidesat god presseskik ved at anvende dem som kilder. Pressenævnet bemærker i den forbindelse, at nævnet ikke kan efterprøve de faktiske forhold, hvorom [Klager] måtte være uenig med de to historikere, herunder om mordet var beordret og planlagt.

Korrekt information og redigering

[Klager] har klaget over, at DRs udsendelse er mangelfuld og indeholder ukorrekte oplysninger om mordet på Carl Henrik Clemmensen og om Schalburgskolen samt er ensidig og ubalanceret til fordel for nazisten Søren Kam.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

- Mordet på Carl Henrik Clemmensen

[Klager] har blandt andet klaget over DRs beskrivelse af drabet på Carl Henrik Clemmensen. Ifølge [Klager] var det en planlagt aktion og et af tyskerne bestilt mord, ikke et tilfældigt ”bøllemord”, der blev begået i affekt. Ifølge [Klager] burde DR endvidere have nævnt, at Søren Kam og Flemming Helweg-Larsen i forbindelse med bortførelsen af Carl Henrik Clemmensen var voldelige over for hans hustru og spædbarn.

[Klager] har henvist til Højesterets dom af 5. december 1945 i sagen mod Flemming Helweg-Larsen, der blev dømt til døden for mordet på Carl Henrik Clemmensen.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Pressenævnet har ikke mulighed for at tage stilling til, hvorvidt der var tale om et bestilt eller på anden måde planlagt mord. Nævnet bemærker dog, at det fremgår af udsendelsen, at Carl Henrik Clemmensen blev kørt til et sommerhus og først senere blev dræbt.

Pressenævnet finder som anført oven for ikke grundlag til at kritisere DR for at anvende de valgte historikere. Nævnet finder videre, at det ligger inden for redaktørens redigeringsret at undlade omtale af hændelser vedrørende afdødes hustru og spædbarn i udsendelsen, der navnlig fokuserer på Søren Kam. Nævnet udtaler ikke kritik af DR.

- Udleveringssagen

I forhold til omtalen af udleveringssagen i 2004-2007 har [Klager] klaget over, at kun Søren Kams forsvarer medvirker i udsendelsen, men ikke modparten.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at retsreportagen bør være objektiv. På ethvert stadium af sagernes forberedelse og ved behandlingen i retten bør journalisten tilstræbe en kvalitativ ligelig gengivelse af parternes – i straffesager anklagemyndighedens og forsvarrets – synspunkter, jf. punkt C. 3

I udsendelsen oplyser Søren Kams advokat, at Søren Kams søn ikke kendte til mordet på Carl Henrik Clemmesen. Advokaten fortæller også kort om sit møde med Søren Kam. Herefter fremgår det af udsendelsen, at Tyskland i 2007 afviste at udlevere Søren Kam til retsforfølgelse i Danmark på grund af sagens forældelse.

Pressenævnet finder, at mediet som udgangspunkt bør referere begge parter synspunkter. Det fremgår dog klart af omtalen, at den danske stat ønskede Søren Kam retsforfulgt i Danmark, og at Søren Kam ikke blev udleveret pga. forældelse. Pressenævnet udtaler herefter ikke kritik af DR for beskrivelsen af udleveringssagen.

- Schalburgskolen

[Klager] har klaget over DRs beskrivelse af Schalburgskolen og Schalburgkorpset. Hun har klaget over, at DR undlod omtale af, at det var Søren Kam, der trænede fire af de ifølge hende mest dræbende terrorister, at Schalburgkorpset var forhadet og terroriserede befolkningen allerede i 1943, hvor billeder viser korpset i aktion i København, og at en af Søren Kams Schalburgfolk var med til at bortføre Carl Henrik Clemmensen.

I udsendelsen oplyses det, at Søren Kam blev udnævnt som leder af Schalburgskolen, og at formålet med skolen var at være spydspids for germaniseringen af Danmark. Det blev i den forbindelse oplyst, at danske unge nazister blev trænet til kamp og undervist i ideologi på skolen.

På denne baggrund finder Pressenævnet, at DR ikke har overskredet rammerne for redaktørens ret til at redigere mediet ved ikke at medtage yderligere oplysninger om Schalburgskolen i udsendelsen. Nævnet udtaler ikke kritik af DR.

- Andre misvisende oplysninger

Ad 1. [Klager] har klaget over, at Søren Kam beskrives i programmet som charmerende, og at Mikkel Kirkebæk afviste på dr.dk efter udsendelsen, at Søren Kam havde psykopatiske træk. I udsendelsen udtalte John Lauridsen følgende:

”Han har en charme. Det er der ingen tvivl om. For ellers har han ikke kunnet fungere på de ret hårde vilkår det er at være uden uddannelse og klare sig i et forarmet Vesttyskland.”

Af dr.dk fremgik den 12. april 2017 følgende efter udsendelsen, hvor Mikkel Kirkebæk svarede på spørgsmål:

”Er/var Søren Kam psykopat.

Hej [navn på spørgeren]. Nu er jeg ikke psykolog, men mit bedste bud er et klart nej. Han blev radikaliseret og fuldstændig overbevist om rigtigheden i den nazistiske ideologi og han handlede derefter. Forklaringer om at alle der handlede som ham var psykopater køber jeg ikke.”

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer, jf. punkt A. 5.

Pressenævnet finder, at det klart fremgår af udsendelsen og omtalen på dr.dk, at der var tale om John Lauridsens og Mikkel Kirkebæks vurderinger som historikere – og ikke psykologer. Pressenævnet udtaler på denne baggrund ikke kritik af DR for at bringe vurderingerne.

Ad 2. [Klager] har tillige klaget over, at DR ikke afbalancerede Søren Kams fortælling om begravelsen, hvor sørgende nazister blev generet med et tilsvarende eksempel på det modsatte. Hun har i den forbindelse fortalt om sin morfars begravelse, hvor en ukendt kvinde, der som nazistisk provokation mødte glad op i festtøj.

I udsendelsen knyttede Mikkel Kirkebæk følgende kommentar til Søren Kams beskrivelse af begravelses-episoden:

”Anekdoten, som Søren Kam fortæller om begravelsen, hvor han bliver chikaneret af nogle danskere, sådan opfatter han det i hvert fald, [...] Den viser jo meget godt, at han opfatter situationen fuldstændig anderledes.”

Pressenævnet finder, at DR ved ovenstående kommentar har gjort opmærksom på, at Søren Kams version af hændelsen til begravelsen ikke nødvendigvis er identisk med de øvrige deltageres opfattelse. Nævnet finder videre, at DR ikke har overskredet rammerne for redaktørens ret til at redigere mediet ved ikke at omtale andre lignende episoder.

Ad 3. [Klager] har endvidere klaget over, at DR i udsendelsen til Søren Kams fordel efterlod tvivl om, at Søren Kam som medlem af Division Wiking og andre SS-enheder begik krigsforbrydelser. [Klager] har anført, at DR burde have oplyst, at Nürnberg-tribunalet efter krigen fandt det utænkeligt, at Søren Kam som officer i Waffen-SS ikke deltog aktivt i Holocaust og forbrydelser mod menneskeheden.

Af udsendelsen fremgik følgende:

[Tidskode 14.10]

”*Mikkel Kirkebæk:* Søren Kam fortæller om en sovjetisk krigsforbrydelse, men han undlader helt at nævne nazisternes mange krigsforbrydelser på Østfronten. Han gør meget ud af at fortælle, at Division Wiking var en ren division. [...] Men anerkendte internationale historikere har alle påvist, at Wiking i større eller mindre grad var involveret i krigsforbrydelser helt fra felttogets start.

[...]

Mikkel Kirkebæk: Folk, de blev henrettet typisk gennem skydning i de områder, hvor soldaterne færdes, og det gør det også endnu mindre plausibelt, at Søren Kam ikke har vidst noget om det her.

John Lauridsen: Han kan ikke, hvis ikke han nærmest har været blind, været uvidende om, hvordan den tyske hær fremfærd var. Men vi kan ikke nagelfast dokumentere, at hans enhed har gjort noget bestemt.

[...]”

Pressenævnet finder, at DR med tilstrækkelig tydelighed har gengivet Søren Kams og Division Wikings involvering i krigsforbrydelser under 2. verdenskrig. Sådan som sagen foreligger oplyst, finder nævnet

ikke grundlag for at fastslå, at udsendelsen har været ensidig til fordel for nazismen generelt eller til fordel for Søren Kam. Nævnet finder, at DR har handlet inden for redigeringsretten ved ikke at omtale oplysninger om Nürnberg-tribunalet. Nævnet udtaler ikke kritik af DR.

Pressenævnet finder, at DR heller ikke i øvrigt har tilsidesat god presseskik.

Afgjort den 20. november 2017